

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик дошкільної освіти

Дипломна робота магістра

з теми: **«ТЕХНОЛОГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ
ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ»**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи DO1-M20z,
спеціальності 012 Дошкільна освіта
за освітньо-професійною програмою
Дошкільна освіта
(заочна форма навчання)
Снігур Тетяна Олександрівна

Керівник: **Бабюк Т. Й.**,
кандидат педагогічних наук,
доцент

Рецензент: **Олинець Т. В.**,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач

Кам'янець-Подільський – 2021 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	9
1.1 Значення активного відпочинку для всебічного розвитку дітей дошкільного віку	9
1.2 Види та загальна характеристика активного відпочинку	16
1.3 Сучасні підходи до організації активного відпочинку з дітьми дошкільного віку	30
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	43
2.1. Аналіз фактичного стану організації активного відпочинку у закладі дошкільної освіти	43
2.2. Методика організації активного відпочинку дітей дошкільного віку	47
2.3. Результати впровадження методики та розробка практичних рекомендацій	63
ВИСНОВКИ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	72
ДОДАТКИ	77

ВСТУП

Формування, збереження та зміцнення здоров'я дітей – одна з актуальних проблем нашого суспільства. Розбудова держави, її подальший розвиток прямо залежать від здоров'я населення, від збільшення кількості здорових, сильних тілом і духом дітей. Саме в період дошкільного дитинства закладається фундамент здоров'я, формуються життєво необхідні рухові навички, вміння, розвиваються важливі фізичні якості. Діти – найцінніший скарб для батьків. Це їх радість, надія, щастя. А здорові діти – це здорова нація.

В цей період дитина швидко росте і розвивається, тому її нормальний фізичний і загальний розвиток може відбуватися лише у сприятливих умовах, які створює науково обґрунтована система фізичного виховання дітей дошкільного віку. Це здійснюється через виконання основних завдань фізичного виховання: зміцнення здоров'я, всебічний фізичний розвиток, загартування організму; формування рухових навичок і вмінь, розвиток фізичних якостей; сприяння розумовому, моральному естетичному і трудовому вихованню. А також через організацію різних форм роботи з фізичного виховання, зокрема, активний відпочинок.

Отже здоров'я дитини визначає її успіх у будь-якій діяльності. Повноцінний фізичний розвиток забезпечує загальну працездатність організму. Ще Жан-Жак Руссо закликав педагогів, які хочуть розвинути розум дитини, зміцнювати її тіло, зробити її здоровою, „...щоб вона стала мудрою і розсудливою” [32]. Рухова діяльність сприяє розвитку системи аналізаторів активізує роботу органів чуття, прискорює розвиток мовлення, допомагає формуванню розумових дій. Дитина вправляється у пізнанні навколишнього світу, у неї розвиваються просторові уявлення, розширюється кругозір.

Заняття фізичною культурою і спортом загартовують її волю, активізують емоційну сферу. У книзі „Серце віддаю дітям” В. Сухомлинський писав: „Я не побоююсь ще і ще раз говорити: турбота про здоров’я – це найважливіша праця вихователя. Від життєрадісності, бадьорості дітей залежить їх духовне життя, світогляд, розумовий розвиток, міцність знань, віра у свої сили” [60].

На жаль сучасні дані медичних обстежень вражають: все більше дітей вже у дошкільному віці втрачають здоров’я. За даними В. Богачука, у 94% дітей виявлено дисгармонію фізичного розвитку, тобто практично всі діти, які брали участь у обстеженні, мали проблеми зі станом здоров’я у дошкільному віці [7]. Зростає кількість дітей з відхиленнями генетичного характеру. За даними Т. Чертюк, З. Макарової, М. Білової, Б. Капустян, Т. Книш, кожна четверта дитина дошкільного віку протягом року хворіє не менше чотирьох разів гострими респіраторними захворюваннями, які визначаються як частохворюючі. Це говорить про необхідність правильного фізичного виховання, яке має відповідати особливостям фізичного розвитку дитини і сприяти її оздоровленню.

Питанням розвитку теорії фізичного виховання дошкільників науковці займаються уже давно. Значну увагу розвитку рухової активності і відпочинку дітей приділяли у своїх працях К. Ушинський, П. Лесгафт, Ю. Аркін, М. Метлов, М. Шейко, Л. Михайлова, Ю. Петраківська, Н. Красіна, Н. Блант, Є. Леві-Гориневська, Д. Хухлаєва та інші. В останні роки дослідженнями у цій галузі займаються Є. Вільчковський, О. Аракелян, Ю. Рауцкіс, Н. Денисенко, С. Лайзане, Г. Шалигіна, М. Єфименко та ін.

Наша держава дбає про своїх майбутніх громадян. Законом України „Про дошкільну освіту” визначені обов’язки держави щодо піклування про збереження та зміцнення здоров’я дітей дошкільного віку, забезпечення їхнього психічного та фізичного розвитку. Найголовнішим завданням дошкільної освіти є: „...збереження та зміцнення фізичного, психічного і духовного здоров’я дитини...” [29]. У розділі „Здоров’я нації через освіту” Національної доктрини

розвитку освіти України у XXI столітті зазначено: „Пріоритетним завданням системи освіти є навчання людини відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточуючих як до найвищих суспільних цінностей... Розвиток фізичної культури і спорту є одним з головних принципів організації навчально-виховного процесу, показником його відповідності стратегії національних інтересів” [44].

З метою забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров'я, освіти, соціальний захист діє в Україні закон „Про охорону дитинства”, де визначена система заходів щодо охорони дитинства, яка включає в себе „забезпечення належних умов для охорони здоров'я, навчання, фізичного, психічного, соціального, духовного та інтелектуального розвитку дітей...” [30]. У цьому законі визначено право дитини на життя та охорону здоров'я; „державою гарантується дитині право на охорону здоров'я, сприяє формуванню здорового способу життя”, підкреслюється постійне сприяння органів місцевого самоврядування щодо „...розвитку мережі навчальних закладів, ... діяльність яких спрямована на організацію дозвілля, відпочинку і оздоровлення дітей...” [30].

Компетентність дошкільника у розумінні питання про своє тіло як ціле, вікові зміни організму, його живлення та загартування, гігієну тіла, здоров'я і хворобу, розвиток рухової активності визначає зміст сфери життєдіяльності „Я сам” у Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні. Зокрема у цій сфері передбачено набір елементарних знань, уявлень, практичних вмінь та навичок, які гарантують дитині адаптацію до життя, здатність орієнтуватись в ньому. Дитина має розуміти значення для зміцнення здоров'я і запобігання захворюванням загартування, масажу, фізіотерапії, народних засобів зцілення, правильного харчування, безпечної поведінки, догляду за тілом, елементарно усвідомлювати власну роль у підтримці, збереженні, розвитку, збагаченні здоров'я, мати уявлення про основні засоби протидії хворобі, підтримувати своє

здоров'я у нормі, сприяти нормальному функціонуванню організму, відчувати радість від здорового тіла, вести здоровий спосіб життя [3].

Сучасний темп життя, особливо у містах, приводить нас до постійного нервового перевантаження, збільшує вірогідність стресових ситуацій. У мешканців міста часто відсутня можливість відпочити, забувши про свої буденні проблеми та справи. Тому атмосфера у сім'ях буває не рідко напруженою. За даними досліджень М. Гур'єва батьки і діти одночасно перебувають вдома в середньому не більше 2 годин протягом доби, не враховуючи час сну. А спілкуються вони ще менше, наприклад працюючі матері – десь біля 30 хвилин за добу [16]. Спілкування батьків з дітьми дошкільного віку часто засноване на зауваженнях, настановках, є нерівноправним. Тільки спільний відпочинок з рухливими іграми в яких малюки за рахунок своєї спритності, великої рухливості мають інколи переваги над батьками, допомагають дітям самоутверджуватись. Під час ігор та розваг батьки і діти ніби по-новому знайомляться. Часто дошкільники навіть не уявляють собі, що їх батьки вміють грати у футбол, волейбол, колись займались спортом. Побачивши спортивну підготовленість своїх батьків, вони змінюють своє відношення до них, пишаються ними. І батьки бачать своїх дітей зовсім іншими – рухливими, спритними, сміливими, знаючими та вміючими.

Забруднення повітря, вода, яка часто не відповідає нормативним вимогам, рівень шуму у наших містах вже давно перейшли всі норми. Покращення благ цивілізації знижують рухову активність жителів міст до мінімального рівня. Особливо чутливими до несприятливих умов навколишнього середовища і малорухливого способу життя є наші діти. Тому у боротьбі за здоровий спосіб життя міська сім'я повинна використовувати всі можливості. А особливо велику роль в оздоровленні відіграє активний відпочинок. Така неблагополучна ситуація диктує необхідність вивчення специфіки організації і проведення активного

відпочинку з дітьми дошкільного віку, урізноманітнення змісту, форм та методики організації активного відпочинку.

Актуальність проблеми та її недостатня розробленість і зумовила вибір теми дипломного дослідження: „**Технології організації активного відпочинку дітей старшого дошкільного віку**”.

Мета дослідження – визначити педагогічні умови ефективного використання з дітьми дошкільного віку різновидів активного відпочинку.

Завдання дослідження:

- проаналізувати наукові педагогічні праці та досвід роботи з організації активного відпочинку дітей старшого дошкільного віку;
- уточнити зміст, форми та методику організації різних видів активного відпочинку дітей старшого дошкільного віку;
- розробити та експериментально перевірити педагогічні умови ефективного використання з дітьми старшого дошкільного віку різновидів активного відпочинку.

Об’єкт дослідження – процес організації активного відпочинку дітей старшого дошкільного віку.

Предмет дослідження – педагогічні умови, зміст, види, методика організації активного відпочинку дітей старшого дошкільного віку.

У процесі дослідження використано такі методи: *теоретичні*: вивчення та аналіз педагогічної, історико-педагогічної, психологічної, філософської і методичної літератури з теми дослідження; *емпіричні*: узагальнення досвіду закладу дошкільної освіти з організації активного відпочинку старших дошкільників, педагогічні спостереження, опитування, анкетування, аналіз результатів роботи з дошкільниками з проблеми дослідження, метод експертних оцінок, педагогічний експеримент; *статистичні*: методи математичної статистики для узагальнення одержаних експериментальних даних.

Практичне значення полягає в упровадженні педагогічних умов

ефективного використання з дітьми старшого дошкільного віку різновидів активного відпочинку в закладі дошкільної освіти, змісту, форм і методів організації активного відпочинку дітей старшого дошкільного віку. Результати дослідження можуть бути використані в практиці роботи закладів дошкільної освіти.

Базою дослідження були комунальний заклад «Дошкільний навчальний заклад №46» Вінницької міської ради та комунальний заклад «Дошкільний навчальний заклад №4» Вінницької міської ради.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження обговорено на конференціях різних рівнів.

Публікації. Основні результати дослідження викладено в 2 наукових публікаціях.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (66 найменувань), додатків. Основний текст викладено на 71 сторінці. Робота містить 1 таблицю, 8 додатків.

ВИСНОВКИ

1. На сучасному етапі у зв'язку із зниженням рухової активності дітей, збільшенням вірогідності стресових ситуацій, постійного нервового перевантаження проблема ефективної організації і проведення активного відпочинку має місце у педагогічному процесі, спрямованому на виховання здорової, життєрадісної, фізично досконалої, гармонійно і творчо розвиненої дитини.

2. Проблема специфіки організації і проведення активного відпочинку з дітьми дошкільного віку ще недостатньо висвітлена, що негативно позначається на ефективності його використання у дошкільному навчальному закладі.

3. Аналіз стану практичної роботи щодо застосування активного відпочинку свідчить про те, що батьки, а інколи і працівники дошкільного навчального закладу не володіють глибокими знаннями щодо підготовки, організації і проведення фізкультурних свят, розваг, днів здоров'я.

4. Необхідними педагогічними умовами ефективного використання активного відпочинку з дітьми дошкільного віку є:

- оновлення змісту, видів, методики проведення активного відпочинку;
- зростання педагогічної освіченості батьків і активне залучення їх до підготовки, організації і проведення цієї роботи;
- єдність підходів педагогів і батьків щодо організації активного відпочинку;
- підвищення професійної майстерності педагогів дошкільного навчального закладу, яка полягає у оволодінні ними знань, вмінь щодо застосування різних видів активного відпочинку, методики проведення фізкультурних свят, розваг, днів здоров'я.

- створення системи роботи з активного відпочинку з дошкільниками.

5. Під час написання дипломної роботи нами визначені основні критерії дослідження рівня емоційного навантаження на дітей під час проведення різних видів активного відпочинку, до них ми віднесли:

- сприймання рухового завдання;
- настроїв дітей;
- рівень інтересу до активного відпочинку;
- рівень активності, самостійності дітей.

6. У процесі констатуючого експерименту встановлено, що в експериментальній групі №8 рівень емоційного навантаження на дітей під час проведення різних видів активного відпочинку такий: високі показники у 10% дітей, середні – 65% дітей, низькі – у 25% дітей. Констатуючий експеримент переконливо показав, що існуюча система організації активного відпочинку дітей старшого дошкільного віку недостатньо ефективна і потребує змін з врахуванням передового педагогічного досвіду, оновлення змісту, форм, методики проведення різних видів активного відпочинку, активного залучення батьків до цієї роботи.

7. На підставі формуючого експерименту ми обґрунтували оновлення змісту, форм, методики проведення різних видів активного відпочинку. Розроблена нами система роботи розрахована на дітей старшого дошкільного віку і складається з:

- підготовчої роботи;
- роботи з батьками;
- безпосереднього проведення фізкультурних свят, розваг, днів здоров'я.

8. Експериментальна перевірка запропонованих педагогічних умов довела їх ефективність. Результати контрольного експерименту показали, що рівень емоційного навантаження у дітей експериментальної групи №8 змінився:

високі показники збільшилися на 15%, середні – збільшилися на 5%, низькі – зменшилися на 20%. Це свідчить про те, що ефективне використання різновидів активного відпочинку дало позитивну динаміку.

9. Після повторного анкетування батьків під час контрольного експерименту ми переконались у позитивних результатах проведеної нами роботи з родинами:

- роз'яснення значення користі активного відпочинку для різностороннього розвитку дошкільників, психофізичної готовності їх до навчання в школі та до життя;
- активного залучення батьків до підготовки, організації, проведення фізкультурних свят, розваг, днів здоров'я;
- рекомендацій щодо використання активного відпочинку в домашніх умовах.

Аналіз повторного анкетування батьків показав, що:

- на 10% збільшилась кількість батьків, які переконані у користі активного відпочинку і систематично відпочивають з дітьми;
- на 20% збільшилась кількість батьків, які усвідомлюють користь активного відпочинку але беруть участь в ньому час від часу;
- на 15% зменшилась кількість батьків, які потребують допомоги щодо навичок проведення спільного активного відпочинку;
- на 15% зменшилась кількість батьків, які не визнають значення користі активного відпочинку і відмовляються від участі в ньому, посилаючись на свою зайнятість.

Тобто підсумки проведеного контрольного експерименту дали нам підставу констатувати, що робоча гіпотеза підтвердилась.

10. Результати здійсненого дослідження дали нам змогу розробити рекомендації для педагогів ЗДО з питань організації активного відпочинку дітей дошкільного віку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авдєєва І. Святкове оформлення приміщення // Дошкільне виховання. 1999. №10. С.46.
2. Аксенова Н. Малые олимпийские игры // Дошкольное воспитание. 2007. №6. С. 46-47.
3. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) / наук. кер. А. М. Богуш; авт. кол. : А. М. Богуш, Г. В. Беленька, О. Л. Богініч та ін. // Спецвип. журн. «Вихователь-методист дошкільного закладу». Київ, 2012. 30 с.
4. Бачено А. Ні хвилини без руху // Дошкільне виховання. 2000. № 3. С.18-19.
5. Белостоцкая Е. М., Виноградова Т. Ф., Каневская Л. Я., Теленчи В. И. Гигиенические основы воспитания детей от 3 до 7 лет. Москва : Просвещение, 1987. 141 с.
6. Бердичевская Н. О проведении развлечений и влияние их на воспитание // Дошкольное воспитание. 2004. № 12. С.79-81.
7. Богачук В. Підхід цілісний // Дошкільне виховання. 2004. № 10. С. 11.
8. Богініч О. Фізичне виховання, основи здоров'я та безпеки життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку. Київ : Генеза, 2015. 128 с.
9. Бочарова Н. Физкультурно-спортивные праздники // Дошкольное воспитание. 2004. № 1. С.46-51.
10. Бровнина Н. Развлечения в семье // Дошкольное воспитание. 1996. № 2. С. 75-76.
11. Вадченко Л. Свята у родинному колі // Дошкільне виховання. 2010. № 12. С. 8-10.
12. Варченко Л. Сніговичок // Дошкільне виховання. 2007. № 12. С.23-24.
13. Венгер З. Фізкультурні розваги // Дошкільне виховання. 2003. № 6. С. 15.

14. Гончарова-Ромс Л. Спортивне дозвілля в дитячому садку // Дошкільне виховання. 2003. № 8. С.32-33.
15. Гураш Л. Організація свят і розваг // Дошкільне виховання. 1984. № 10. С.29-30.
16. Гуреев Н. М. Активный отдых. Москва : Советский спорт, 1999. 60 с.
17. Гутникова Л. Весёлый паровозик // Дошкольное воспитание. 2003. № 5. С. 64-66.
18. Дзержинская Я. Н. Праздники и развлечения // Дошкольное воспитание. 2002. № 7. С. 87-88.
19. Дитина : Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / автор. колектив; наук. Керівник В. О. Огнев'юк. Київ : Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2016. 304 с.
20. Дорофеева Л. Уголок спортивного счастья // Дошкольное воспитание. 2003. № 6. С. 78.
21. Дмитренко Т. І. Спортивні розваги та ігри-атракціони взимку // Дошкільне виховання. 1991. С.29-31.
22. Дмитренко Т. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей раннього і дошкільного віку. Київ : Вища школа, 1979. 212 с.
23. Дудік Т. Здоров'я через освіту // Директор школи: газета для керівників шкіл. 2012. № 39-40 (жовтень). С. 40-46.
24. Емакова Л., Зазимко Н. Стежкою прерій // Дошкільне виховання. 2009. № 5. С. 27-29.
25. Єфименко М. У пошуках гармонії // Дошкільне виховання. 2000. № 7. С. 27-28.
26. Єфименко М. Енергія задоволення // Дошкільне виховання. 2004 . № 2. С. 8-9.
27. Єфименко М. Програма з фізкультурно-корекційної роботи у дошкільних навчальних закладах за авторською естетико-оздоровчою системою

- "Горизонтальний пластичний балет (пластик-шоу)" : для використання в дошк. навч. закл. Вінниця : Нілан, 2015. 55 с.
28. Єфименко М. Програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку "Казкова фізкультура". Вінниця : ТВОРИ, 2019. 51 с.
29. Закон України „Про дошкільну освіту” URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
30. Закон України „Про охорону дитинства” URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
31. Іванкова М. Спортивні розваги взимку // Дошкільне виховання. 1998. № 12. С. 38.
32. Історія педагогіки / За ред. проф. М. В. Левківського, докт.пед.наук О. А. Дубанесюк. Житомир : Житомирський державний педагогічний університет, 2009. С. 68-70.
33. Кахуриняк А. Веселі старты // Дошкільне виховання. 2011. № 1. С. 10-11.
34. Книш Т. Валеологія. Луцьк : Вежа, 2009. С.13.
35. Кожухова Н. Н., Рыжова Л. А., Самодурова М. М. Воспитатель по физической культуре в дошкольных учреждениях. Москва : Академия, 2007. С. 198-201.
36. Кожухова Н. Н., Самодурова М. М. Каков он – инструктор по физической культуре // Дошкольное воспитание. 2011. № 4. С. 101-104.
37. Кочкодан Т. Йдемо до лиски Аліски // Дошкільне виховання.2002. № 9. С. 26.
38. Кудрявцев В. Физическая культура и развитие здоровья ребёнка // Дошкольное воспитание. 2008. № 3. С. 54-62.
39. Лопухин В. Развлекая, воспитывать // Дошкольное воспитание. 2004. № 11. С. 56-59.
40. Ляшенко Т. І. Фізіологічні особливості дітей дошкільного віку. Київ : Радянська школа, 1992. 148 с.

41. Малятко. Програма виховання дітей дошкільного віку / Наук. кер. З. П. Плохій. Київ, 2006. 286 с.
42. Махоріна І. Зимові естафети // Дошкільне виховання. 2002. № 1. С. 18-20.
43. Науменко Т. Організація свят і розваг за народними традиціями // Дошкільне виховання. 2004. № 12. С. 13-15.
44. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. Освіта. № 26, 24 квітня – 1 травня 2008 р. С. 2-4.
45. Організація фізкультурно-оздоровчої роботи в дошкільному навчальному закладі / Інструктивно-методичні рекомендації № 1/9-438 від 27.08.04 // Дошкільне виховання. 2004. № 10. С. 12-15.
46. Осокина Т. Зимние игры и развлечения // Дошкольное воспитание. 2006. № 12. С. 30-42.
47. Осокина Т., Тимофеева Е. Организация и проведение физкультурных праздников // Дошкольное воспитание. 2007. № 10. С. 26-30.
48. Панков В. Игры-эстафеты // Дошкольное воспитание. 2000. № 9. С. 13-15.
49. Пантелеев Т. Оформление детского сада к праздникам // Дошкольное воспитание. 2006. № 11. С. 18-22.
50. Платонова В. Розваги влітку // Дошкільне виховання. 2016. № 8. С. 33-35.
51. Пономарёва Л. Подготовка к праздникам // Дошкольное воспитание. 2004. № 3. С. 17-18.
52. Поліщук О. Спортивне свято // Дошкільне виховання. 2008. № 7. С. 26-27.
53. Романцева Л. Развлечения радуют – развлечения воспитывают // Дошкольное воспитание. 2006. № 3. С. 25-27.
54. Рукова М. Неделя здоровья // Дошкольное воспитание. 2001. № 4. С. 11-14.
55. Рукова М., Пунинская М. Активный отдых – физкультурные праздники и досуги // Дошкольное воспитание. 2009. № 12. С. 30-33.
56. Рукова М., Медведева В. Зимняя прогулка с малышами // Дошкольное воспитание. 2007. № 12. С. 35-40.

57. Рудченко І. Вечори розваг // Дошкільне виховання. 2012. № 11. С. 23-25.
58. Светов А., Школьников Н. Физическая культура в семье. Москва : Физкультура и спорт, 2003. 365 с.
59. Степаненкова Э. Я. Теория и методика физического воспитания и развития ребёнка. Москва : Академия, 2011. С. 297-301.
60. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Київ, 1972. С. 87-92.
61. Хухлаєва Д. В. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку. Київ : Вища школа, 1999. 199 с.
62. Чепракова Л. Зимові спортивні розваги // Дошкільне виховання. 2011. № 12. С. 22-26.
63. Шебеко В. М. Фізичне виховання дітей дошкільного віку. Київ : Світоч, 2009. 174 с.
64. Шевчук А. Сучасні підходи до організації свят і розваг // Дошкільне виховання. 2015. № 2. С. 5-7; № 3. С. 12-14.
65. Юдина Н. Спортивные игры и развлечения зимой // Дошкольное воспитание. 2003. № 11. С. 24-26.
66. Юдина Н. Спортивные игры и развлечения // Дошкольное воспитание. 2003. № 12. С. 24-26.